

Scrive „ca să știe“

Mi-a inspirat acest titlu dl Mircea Radu Iacoban, care în articolul „Fratele la nevoie...“, publicat în Glasul Națiunii din 11 noiembrie 1998, se întreba dacă cele 10 miliarde de lei alocate de Parlamentul de la București „în vederea finanțării unor acțiuni de integrare economică și culturală dintre România și Republica Moldova“ e mult sau e puțin. E destul de mult dacă luăm în considerare faptul că acest sprijin vine din condiții de totală criză financiară și de totală demoralizare, când statul nu poate asigura nici măcar salariile, iar căderea liberă a leului a prefăcut restanțele de 4-8 și chiar mai multe luni la salariile și așa destul de mizere în miraj.

Pentru acei care au vreo tangență cu instituția bibliotecară, povestea cu creionul ține de domeniul folclorului chiar de la lansarea ei. Nu cred să existe în Republică o bibliotecă unde să nu fi ajuns publicațiile din donații fie din partea Guvernului României, fie din partea societăților „Pro Bucovina și Basarabia“, precum și a altor societăți, Fundației Culturale Române, bibliotecilor universitare, județene, municipale, orașenești, naționale etc. Iar dacă și nu au ajuns e numai din neglijența sau reavoința cuiva. De la 1991 încoace, când încep „podurile de cărți“ s-a primit pe diferite căi foarte mult, s-a scris însă puțin și de aceea lucrurile au rămas necunoscute.

Sfera culturii și implicit bibliotecile n-a fost trecută cu vederea în nici unul din Protocourile de colaborare dintre cele două state. Și de data aceasta este prevăzută dotarea unor biblioteci, achiziții de carte, susținerea publicațiilor culturale, editarea operelor clasice române etc. Pentru foarte multe biblioteci unde finanțarea la capitolul achiziții n-a fost deschisă de 5-7 ani, motiv pentru care ele rămân sub limita decenței informaționale, aceste donații sunt unica sursă de păstrare a vitalității și fără ele bibliotecile ar fi funcționale doar într-o măsură foarte mică. Însemnătatea lor crește și prin faptul că fondurile de publicații ale bibliotecilor publice

numără doar 35 la sută de literatură în limba română. În bibliotecile mari acest raport este și mai mic, Biblioteca Națională, de exemplu, are doar 7 la sută de carte românească, situație care nu poate fi schimbată nici de depozitul legal al României, pe care Biblioteca îl primește de câțiva ani. Raportul dintre cota publicațiilor în limba română și populația de limbă română este invers proporțional. Să nu uităm și de faptul că partea leului din volumul total o constituie publicațiile cu grafie chirilică, grafie în care copiii ajunși azi aproape de majorat nu mai citesc. Este clar că în asemenea condiții limită precum cele pe care le trăim acum, lectura publică ar trebui să țină de competența Guvernului, dar clar este și faptul că Guvernului acum numai de aceasta nu-i arde.

Inaugurarea la Chișinău a primei biblioteci de carte românească în august 1991, în prezența primului ministru Mircea Druc, președintelui Parlamentului Alexandru Moșanu, ministrului Culturii Ion Ungureanu, precum și a elitei vieții politice și culturale s-a dovedit a fi de bun augur. După biblioteca „Transilvania“, inaugurările au ținut lanț și în prezent în republică funcționează 21 biblioteci de carte românească: 7 în Chișinău patronate de județele Cluj, Iași, Alba, Mureș, Dâmbovița, Constanța, municipiul București și 14 în orașe: Bălți - Ialomița, Orhei - Piatra Neamț, Fălești - Botoșani, Briceni - Bacău, Ialoveni - Olt, Rezina - Pitești, Căușeni - Prahova, Strășeni - Brăila, Cahul - Galați, Ungheni - Brașov, Florești - Cluj, Căinari - Timișoara, Soroca - Buzău (aceasta a fost prima bibliotecă de carte românească inaugurată în afara Chișinăului, la 16 noiembrie 1998 a marcat 5 ani de activitate și se vede că a pornit la drum într-un ceas bun, pentru că legăturile de colaborare dintre aceste două județe au depășit sfera culturii și s-au extins asupra învățământului, anual zeci de copii din Soroca își fac vacanța în casele de odihnă pentru elevi din Buzău).

Ninsorile timpurii din noiembrie au

amânat deschiderea a încă două biblioteci, la Hâncești de către județul Vaslui și la Orhei, prima bibliotecă de carte românească pentru copii în afara Chișinăului, de către județul Prahova. Menționăm că județul Prahova este la a doua bibliotecă, prima a deschis-o la Căușeni, și tot două biblioteci patronază județul Cluj. Fondurile bibliotecilor sunt completate sistematic și în prezent cele 21 biblioteci numără aproape 400 mii exemplare de publicații. Un șir de biblioteci precum cea din Cluj, Slatina, Târgoviște ș.a. au donat nu numai fondul de publicații, dar și mobilierul necesar, covoare, draperii, formulare tipizate, articole de birotică etc.

Evident că n-a fost efectuată evidența tuturor donațiilor care au ajuns pe diferite căi în bibliotecile din Republica Moldova, nu ne-am pus niciodată acest scop și probabil nici n-a fost cazul, dar este vorba de milioane de volume evaluate la sume considerabile. Numai prin Centrul de distribuție a donațiilor, care funcționează pe lângă Biblioteca Națională au fost repartizate diferitelor categorii de biblioteci peste 1,5 milioane volume.

Dintre municipiile nominalizate viitoare centre județene doar unul singur, Edineț nu are până în prezent bibliotecă de carte românească. Să sperăm că se vor găsi încă filantropi care să ia aproape de suflet cuvintele poetului „niciodată să nu uităm de cei mai triști ca noi“.

Așa cum cunoaștem noi situația, donațiile primite nu sunt dintr-un surplus de publicații pentru bibliotecile din România, greutăți mari sunt și acolo, acutizate mai ales de faptul că în ultimii ani se încearcă repunerea în drepturi a bibliotecilor comunale, care au avut de suferit în anii dictaturii, deci acest ajutor este mai degrabă din mare omenie și poate din dragoste pentru cei de un neam. De aici și toată recunoștința și considerațiunea noastră.

VERA OSOIANU